

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 36/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä syyskuuta 2010 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä (HE 156/2010 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Lotta Silvennoinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- neuvotteleva virkamies Anja Heikkinen, oikeusministeriö
- osastajohtaja Anneli Pouta, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL).

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Rikosseuraamuslaitos
- Sippolan koulukoti
- Vanajan vankila
- Suomen Kuntaliitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä. Valtion koulukoteja koskevat säännökset siirrettäisiin asetuksesta lain tasolle. Lisäksi lakiin sisällytettäisiin vuonna 2010 toimintansa aloittanutta vankilan perheosastoa koskevat säännökset.

Esityksen mukaan myös vankilan perheosaston lastensuojelulain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, johto ja valvonta kuuluisivat Ter-

veyden ja hyvinvoinnin laitokselle. Koulukoti-kohtaisten johtokuntien sijaan valtion koulukohteilla ja vankilan perheosastolla olisi yksi yhteinen johtokunta. Esitykseen sisältyy lisäksi toiminnan sisältöä, henkilöstörakennetta ja henkilökunnan valintaa koskevia säännöksiä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2011 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valtion koulukodit ovat Terveiden ja

hyvinvoinnin laitoksen alaisia lastensuojelun laitosuollon yksiköitä, joiden toiminnan ylei-

nen johto ja valvonta kuuluvat laitokselle. Valiokunnan mielestä on perusteltua, että vankilan perheosasto tulee koulukoteja vastaavalla tavalla Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisuuteen. Lapsen sijoittamisesta perheosastolle vankilassa olevan vanhemman luo päättää lastensuojeluviranomainen lastensuojelulain nojalla, kuten lasten avo- ja sijaishuollon palveluista muutoinkin. Uudistuksella voidaan perheosaston toimintaa ohjata ja kehittää hyödyntäen Terveiden- ja hyvinvoinnin laitoksen lastensuojelun asiantuntemusta.

Valtion koulukotien ja vankilan perheosaston yhteisen johtokunnan käyttöönottoaminen on valiokunnan näkemyksen mukaan omiaan tukemaan yksiköiden yhtenäistä toimintaa. Valiokunta katsoo, että johtokunnan kokoonpanossa on turvattava sekä koulukotien että vankilan perheosaston asiantuntemus.

Valiokunta ehdottaa esityksen perustelujen mukaisesti 3 §:ää täydennettäväksi siten, että vankilan perheosaston asioita käsiteltäessä johtokunta kuulee Rikosseuraamuslaitoksen edustajaa.

Lakiehdotuksen 5 §:n 2 momentin mukaan jälkihuollossa olevaa lasta ei voitaisi sijoittaa samaan yksikköön sijaishuollossa olevien lasten kanssa. Tarkoituksena on, että jälkihuollossa käytettäisiin erillisiä yksiköitä, joissa tuettaisiin suunnitelmallisesti nuoren itsenäistymistä. Erilisten yksiköiden avulla varmistettaisiin myös se, ettei jälkihuollossa oleviin nuoriin sovellettaisi lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä. Yksittäistapauksessa säännöksen ehdottomuus saattaisi kuitenkin johtaa nuoren edun vastaiseen tilanteeseen, minkä vuoksi valiokunta ehdottaa jälkihuollossa olevien osalta sijoittamista koskevan kiellon poistamista pykälästä. Vastaava peruste ei koske mielenterveyslain no-

jalla sijoitettuja lapsia, koska heidät tulee sijoittaa jo alun perin erilliseen yksikköön, mikä on selkeästi lasten edun mukaista.

Päätoisehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 3 ja 5 § muutettuina seuraavasti:

Valiokunnan muutosehdotukset

3 §

Johtokunta

Valtion koulukodeilla ja vankilan perheosastolla on yhteinen johtokunta, jonka Terveiden ja hyvinvoinnin laitos asettaa neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Johtokunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä enintään seitsemän muuta jäsentä ja heillä henkilökohtaiset varajäsenet. *Käsiteltäessä vankilan perheosastoon liittyviä asioita johtokunta kuulee Rikosseuraamuslaitosta.*

5 §

Lastensuojelun järjestäminen

(1 mom. kuten HE)

(Poist.) Mielenterveyslain nojalla sijoitettuja lapsia ei saa sijoittaa samaan asuinyksikköön sijaishuollossa olevien lasten kanssa.

(3 mom. kuten HE)

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Inkeri Kerola /kesk	Päivi Räsänen /kd
vpj.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Paula Sihto /kesk
jäs.	Risto Autio /kesk	Seppo Särkiniemi /kesk
	Maria Guzenina-Richardson /sd	Satu Taiveaho /sd
	Arja Karhuvaara /kok	Lenita Toivakka /kok
	Anneli Kiljunen /sd	Erkki Virtanen /vas.
	Markku Pakkanen /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.